

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA UCZNIÓW
Z JĘZYKA POLSKIEGO**

OPRACOWANY PRZEZ POLONISTÓW
ZESPOŁU SZKÓŁ SPORTOWYCH W SUPRAŚLU
ZGODNIE Z ZAPISEM ZAWARTYM
W WEWNĄTRZSZKOLNYM SYSTEMIE OCENIANIA

Opracowały:

Urszula Arciszewska
Iwona Bankiewicz - Zabielska
Janina Kozłowska
Dorota Ofman
Jolanta Rybij
Barbara Saniukiewicz

OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIĄ I SPOSOBY ICH OCENIANIA

1. Wymagania edukacyjne są znane uczniowi; nauczyciel przedstawia je na początku roku szkolnego wraz z dostosowaną do nich skalą ocen. Nauczyciel dostosowuje wymagania do poziomu rozwoju dziecka.
2. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych – narzędzia oceny ucznia:
 - Odpowiedź ustna
 - Praca klasowa zgodnie z wymogami programu
 - Sprawdzian pisemny zgodnie z wymogami programu
 - Dyktando
 - Wypracowanie
 - Praca domowa
 - Referat
 - Czytanie
 - Recytacja
 - Inscenizacja, montaż literacki, akademie
 - Prowadzenie zeszytu
 - Konkursy przedmiotowe, recytatorskie... w szkole i poza szkołą
 - Wykonanie pomocy dydaktycznych

UMOWA NAUCZYCIEL – UCZEŃ

1. Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy.
2. Nauczyciel zapowiada z tygodniowym wyprzedzeniem wypracowania oraz prace klasowe i godzinne sprawdziany.
3. Uczeń powinien otrzymać poprawioną pracę klasową, sprawdzian czy wypracowanie najpóźniej po dwóch tygodniach.
4. Dyktanda, kartkówki, kontrola zeszytu ucznia nie muszą być zapowiadane i nie mogą być poprawiane.
5. Każdą pracę klasową z nauki o języku, napisaną na ocenę niesatysfakcjonującą ucznia, można poprawić. Poprawa jest dobrowolna i odbywa się w ciągu 2 tygodni od dnia podania informacji o ocenach. Uczeń poprawia pracę tylko raz i brana jest pod uwagę ocena z pracy poprawionej.
6. Uczeń ma prawo do dwukrotnego w ciągu semestru zgłoszenia nieprzygotowania się do lekcji. Przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumiemy: brak zeszytu, brak zeszytu ćwiczeń, brak pracy domowej, niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych do lekcji.
7. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną.
8. Nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych pod koniec semestru.
9. Pisemne prace kontrolne będą przechowywane w ciągu roku szkolnego i udostępniane rodzicom do wglądu w czasie dyżurów czy zebrań.
10. Informację o otrzymanych przez ucznia ocenach głównie ze sprawdzianów, trudnościach w nauce i efektach pracy rodzice mogą sprawdzić w dzienniku lekcyjnym i zeszycie przedmiotowym ucznia.

11. Ocena semestralna i końcoworoczna uwzględniająca stopień opanowania wskazanych w programie kompetencji oraz motywująca do dalszej pracy nie musi być średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.
12. Jeżeli uczeń opuścił 50 % lekcji i brak jest podstaw do wystawienia oceny, nie jest klasyfikowany i musi złożyć egzamin klasyfikacyjny w terminie ustalonym przez dyrekcję szkoły, przed wyznaczoną komisją egzaminacyjną.
13. Aktywność ucznia na lekcji może być oceniana także w formie plusów, których określona liczba (5) składa się na ocenę bardzo dobrą. Brak aktywności na zajęciach bądź brak orientacji w zadaniach wykonywanych na lekcji może być oceniany jako minusy, których określona liczba (5) równa się ocenie niedostatecznej.
14. O planowanej końcoworocznej (śródrocznej) ocenie uczniów informowany jest przez nauczyciela przedmiotu; rodzice (opiekunowie) na zebraniu klasowym przez wychowawcę – na miesiąc przed terminem klasyfikacji końcoworocznej (śródrocznej).
15. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia udokumentowane badaniami w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej i dostosowuje wymagania do poziomu jego rozwoju.
16. Nauczyciel pomaga uczniowi w samodzielnym planowaniu jego rozwoju:
 - pobudza jego motywację do dalszej nauki poprzez indywidualne podejście do ucznia i dostosowanie wymagań do poziomu jego rozwoju,
 - pomoc w nauce uczniom słabszym,
 - poszerzenie zainteresowań uczniów zdolnych,
 - ukazywanie pozytywnych stron osiągnięć ucznia.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA

Ocena celująca

- Uczeń samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.
- Proponuje rozwiązania oryginalne.
- Wypowiedzi ustne i pisemne cechują się dojrzałością myślenia, świadczą o systematycznym pogłębianiu zdobytej wiedzy.
- Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.
- Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach języka polskiego na szczeblu rejonowym, wojewódzkim. Uczestniczy w organizowanych w mieście, województwie, kraju konkursach literackich.
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (szkolna gazetka, kółka polonistyczne lub teatralne, przygotowania gier dramatycznych, quizów polonistycznych, twórcza praca pozaszkolna w klubach itp.).
- Prezentuje wysoki poziom merytoryczny i artystyczny.
- Prace pisemne są bezbłędne.

Nauka o języku

- Tworzy zdania z orzeczeniem czasownikowym, imiennym i z czasownikiem modalnym oraz z orzeczeniem wyrażonym frazeologizmem.
- Określa funkcje stron czasownika, zasadę stosowania strony czynnej i biernej.
- Wskazuje różnice między czasownikiem przechodnim i nieprzechodnim.
- Wyjaśnia, na czym polega nieregularność odmiany czasownika, osobliwości w odmianie rzeczowników.
- Stosuje odpowiednie stopnie przymiotnika ze względu na przekazywaną informację i intencję wypowiedzi.
- Bezbłędnie przeprowadza klasyfikację zaimków (ze względu na różne kryteria). Poprawnie pisze zaimki złożone.
- Określa funkcje pełnione w wypowiedziach przez partykuły i wykrzykniki.
- Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego na trudniejszych przykładach.
- Omawia znaczenie okoliczników, ich funkcje składniowe, sposoby wyrażania, związek z wyrazem określanym.
- Stosuje podmiot w mianowniku, dopełniaczu, domyślny, szeregowy.
- Określa funkcje wyrazów stojących poza związkami zdania.
- Wskazuje różnice między rodzajami zdań złożonych współrzędnie
- Rozpoznaje zdania okolicznikowe i ich rodzaje.
- Wskazuje różnice między rodzajami zdań podrzędnych.
- - Przedstawia budowę zdania złożonego na wykresie, nazywa zdania składowe.
- Dokonuje analizy słotwórczej wyrazu, tworzy rodzinę wyrazów.
- Określa ekspresywne i znaczeniowe funkcje formantów.
- Poprawnie pisze skróty i skrótowce.
- Określa cechy głosek.
- Wskazuje i nazywa zjawiska fonetyczne (uproszczenia, upodobnienia pod względem dźwięczności).

Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania.

Kształcenie językowe i literackie

- Sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnorodnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym, konstruuje wypowiedź zgodną tematem, posługuje się poprawną polszczyzną, unika powtórzeń.
- Biegłe dokonuje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, sprawozdanie, opis, opowiadanie).
- Redaguje charakterystykę postaci, charakterystykę porównawczą, używając słownictwa nazywającego uczucia, stany psychiczne i reakcje zewnętrzne, umiejętnie wprowadza cytaty z utworu literackiego, w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera.
- Dokonuje opisu sytuacji na podstawie lektury, a także wydarzeń, sytuacji rzeczywistych.
- Opisuje zjawiska przyrodnicze, krajobraz, wzbogaca wypowiedź różnorodnymi środkami artystycznego wyrazu.
- Redaguje sprawozdania z przebiegu fikcyjnego lub rzeczywistego wydarzenia, świadomie stosując składnię typu informacyjnego.
- Redaguje recenzje w formie artykułu do gazetki.
- Porządkuje argumenty i sporządza plan kompozycyjny rozprawki.
- Redaguje list połączony z innymi formami wypowiedzi do różnych adresatów.
- Redaguje protokół z dyskusji.
- Jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego, porównuje dramat z realizacją telewizyjną, powieść z jej adaptacją filmową
- Bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohaterów na podstawie języka, jakim się posługują wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki.
- Wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (zwroty do adresata, pytania retoryczne, grzecznościowe, argumentowanie).
- Wskazuje w opowiadaniu opisy, określa ich funkcję, rozpoznaje środki językowe służące wyrażaniu uczuć i nastroju w opisach.
- Analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego.
- Zna typy narracji, komizm i jego rodzaje, omawia poznawcze i moralne walory utworu.
- Omawia symbolikę utworu, nawiązuje do obyczajowości i tradycji narodowej, wskazuje na jej ciągłość i zmienność, wartości moralne i estetyczne
- Samodzielnie korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny, słownika ortograficznego i wyrazów bliskoznacznych w celu bogacenia słownictwa i korekty własnych prac.
- Dbą o estetykę pisma, poprawnie stosuje akapity i zachowuje właściwe marginesy.

Ocena dobra

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową.

Kształcenie językowe i literackie

- Podejmuje próby wypowiedzania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (np. sprawozdanie — recenzja, opis sytuacji, charakterystyka porównawcza).
- Określa i ocenia postawy bohaterów ze względu na ich stosunek do pojęć: szczęście, miłość, wierność, wiara w Boga i ideały.
- Dobiera odpowiednie fragmenty tekstu w celu wspierania swoich sądów.
- Umieszcza poznane teksty we właściwych ramach chronologicznych.
- Wskazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu — wskazuje wątki, bohaterów i ich powiązania, akcję.
- Wymienia rodzaje i gatunki literackie, określa ich cechy.
- Zna terminy literackie.
- Poprawnie zapisuje dialog, wzbogaca pracę o elementy opisów. Sporządza notatki i sprawnie posługuje się nimi w czasie lekcji.
- Wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, określa ich funkcję w utworze.

Nauka o języku

- Określa funkcje składniowe rzeczownika — odmienia przez przypadki, liczby — poprawnie zapisuje osobliwe formy rzeczownika.
- Potrafi odróżnić formy osobowe i nieosobowe czasownika.
- Określa rolę imiesłów w zdaniu.
- Poprawnie stosuje nieregularne formy czasownika.
- Odróżnia nieodmienne części mowy— nazywa rodzaje partykuł, wykrzykników.
- Píše poprawnie partykuły z różnymi częściami mowy.
- Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego rozwiniętego.
- Potrafi nazwać rodzaje zdań podrzędnie i współrzędnie złożonych.
- Poprawnie pisze wyrażenia przyimkowe.
- Dostrzega celowość użycia wykrzyknika w wypowiedzi ustnej i pisemnej.
- Dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, wykonuje wykres rodziny wyrazów.
- Określa podstawowe funkcje formantów.
- Wyjaśnia skróty, zna ich pisownię.
- Określa cechy głosek.
- Wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia spółgłoskowych

Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który posiadał wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na wyższym szczeblu.

Kształcenie językowe i literackie

- Przedstawia treść utworu na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów.
- Zna pojęcia: dramat, fraszka, satyra, powieść historyczna; poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach.
- Poprawnie redaguje charakterystykę postaci, opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie z lektury_
- Samodzielnie posługuje się poznanymi słownikami.
- Zna i stosuje w stopniu przynajmniej dostatecznym zasady ortografii, interpunkcji.

Fleksja i składnia

- Odróżnia imiesłów od innych form czasownika, rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe_
- Tworzy różne strony czasowników.
- Określa funkcje składniowe znanych części mowy.
- Rozróżnia okoliczniki, potrafi określić sposób ich wyrażenia.
- Píše w miarę poprawnie partykuły „nie” i „by” z czasownikiem.
- Wyróżnia w zdaniu rzeczownik, określa jego formę fleksyjną, funkcję składniową, łączy w związki składniowe z innymi wyrazami.
- Wyszukuje w zdaniu przymiotnik, stosuje w poprawnych formach gramatycznych, wyróżnia przymiotniki podlegające stopniowaniu i stopniuje je, określa funkcję w zdaniu. Rozróżnia zaimki.
- Rozpoznaje partykuły.
- Uzupełnia zdania wykrzyknikami.
- Na łatwych przykładach przeprowadza analizę zdania pojedynczego, wyodrębnia zespoły składniowe, sporządza wykres zdania.
- Rozróżnia rodzaje okoliczników.
- Rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie.
- Wyróżnia imiesłowowy równoważnik zdania.
- Przy pomocy nauczyciela rysuje schemat składniowy zdania złożonego.
- Na prostych przykładach wskazuje podstawę słowotwórczą i formant.
- Wykonuje mało skomplikowane wykresy rodziny wyrazów.
- Wskazuje skróty i skrótowce.
- Określa cechy głosek.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

Kształcenie językowe i literackie

- Jego technika czytania i zrozumienia tekstu literackiego daje możliwość samodzielnego przekazania opowiadania odtwórczego.

- Potrafi odróżnić w utworze fikcję, fakt, autentyzm.
- W stopniu zadowalającym pracuje z książką: zaznacza fragmenty, rozumie je, wyciąga z nich proste wnioski.
- Określa najważniejsze cechy powieści: akcję, wątki, bohaterów, temat.
- Potrafi 2-3 zdaniami ocenić bohatera.
- Odróżnia epikę, lirykę, dramat.
- Umie w katalogu alfabetycznym i rzeczowym znaleźć odpowiednią informację bibliograficzną, a we wskazanym słowniku podane hasło.
- W prostych przykładach wskazuje: apostrofę, porównanie, przenośnię, epitet, rymy, pytania retoryczne.
- Rozumie pojęcia: archaizm, podmiot liryczny, obyczaj, adaptacje, opera, środki masowego przekazu.
- Samodzielnie pisze plan ramowy i szczegółowy, charakterystykę bohatera, opowiadanie, list, streszczenie, porządek zebrania.
- W miarę poprawnie wygłasza z pamięci utwory poetyckie lub fragmenty prozy. W wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne, ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.

Nauka o języku

- Rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy.
- Poprawnie stosuje w zdaniu skrócone formy zaimków.
- Odmienia czasownik przez osobę, liczbę, rodzaje, tryby.
- Wskazuje w prostych przykładach imiesłów (bez określania jego nazwy). Odmienia rzeczownik, przymiotnik i łatwe przykłady liczebnika.
- Samodzielnie podaje 1-2 przykłady osobliwości w odmianie rzeczownika.
- Wyodrębnia w zdaniu podmiot, orzeczenia, wskazuje ich określenia (bez nazywania). Rozróżnia zdanie pojedyncze złożone, równoważnik zdania, zdanie pytające wykrzyknikowe, oznajmujące.
- Na prostych przykładach rozróżnia zdania współrzędnie złożone i podrzędne złożone. Wykonuje wykres prostego zdania złożonego.
- Wskazuje wyraz podstawowy i pochodny.
- Tworzy rodzinę wyrazów.
- Odróżnia samogłoski od spółgłosek.

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń którego wiedza i umiejętności wykluczają samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o elementarnym stopniu trudności.

Kształcenie językowe i literackie

- Uczeń nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadowalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury.
- Nie potrafi pracować z książką.
- Nie opanował w stopniu zadowalającym wiadomości dotyczących rodzajów i gatunków literackich.
- Nie zna podstawowych cech powieści.

- Nie potrafi dokonywać analizy utworu literackiego.
- Nie rozróżnia podstawowych środków artystycznego obrazowania.
- Nie potrafi formułować dłuższych form wypowiedzi pisemnych (opowiadanie, opis, charakterystyka streszczenie, list).
- Ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swoje wypowiedzi pod względem językowym.
- W wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne, ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.

Nauka o języku

- Ma kłopoty z rozpoznawaniem odmiennych i nieodmiennych części mowy.
- Popelnia rażące błędy w odmianie czasownika rzeczownika, przymiotnika i liczebnika. - Nie zna osobliwości w odmianie rzeczownika.
- Nie potrafi wskazać w zdaniu części zdania.
- Ma kłopoty z rozróżnianiem zdania pojedynczego, zdania złożonego, równoważnika zdania.
- Nie potrafi rozróżniać zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych.
- Nie odróżnia wyrazu podstawowego od pochodnego.
- Nie umie utworzyć wyrazów pokrewnych.
- Nie rozróżnia litery, samogłoski, spółgłoski.

KRYTERIA OCENY PRAC PISEMNYCH

100 % punktów - celujący
 99 % - 90 % punktów - bardzo dobry
 89 % - 71 % punktów - dobry
 70 % - 51 % punktów - dostateczny
 50 % - 31 % punktów - dopuszczający
 30 % i mniej punktów - niedostateczny

CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEWIDZIANYCH FORM AKTYWNOŚCI UCZNIĄ W SEMESTRZE

Kartkówki – w zależności od potrzeb,
 aktywność na lekcji – na bieżąco,
 prace domowe – na bieżąco,
 prace dodatkowe – w zależności od potrzeb.